



Het gevoel van 1957

Auteur(s):

Stelder, D.
Rijksuniversiteit Groningen

Verschenen in:

ESB, 87e jaargang, nr. 4369, pagina 523, 12 juli 2002

Rubriek:

Prikkel

Trefwoord(en):

Ach, was ik maar econoom in 1957. Waarom? Omdat ik op zoek naar iets de betreffende ingebonden jaargang van esb voor mij heb liggen. De eerste bladzijde opslaand kom ik de openingscolumn tegen van het januarinumnummer door professor Brouwers, getiteld 'Het hoofd koel' en ondertekend met "'s-Gravenhage, G. Brouwers."

Zoals de titel verraadt, gaat het over zorgen om de hoogconjunctuur. "Wij constateren de mogelijke onderbreking van een driejarige welvaartsperiode, waarin alles na het betrekkelijk evenwichtige jaar 1953 crescendo is gegaan". Ik moet onmiddellijk denken aan het eikenhouten bureau van mijn vader. De weldadige rust van een ouderwetse Haagse werkkamer met hoge plafonds zonder zoemende computer en boekenkasten met glazen deuren. Brouwers schroeft zijn vulpen open terwijl zijn secretaresse het kopje koffie binnenbrengt ("goedemorgen professor"). Een echte ivoren toren wetenschapper ook, die het jaar van de watersnood "betrekkelijk evenwichtig" noemt.

Ik blader verder en lees een boekbespreking over het Nederlandse bevolkingsvraagstuk. Dat gaat over mij als toen driejarige babyboomer, want men heeft het over het "t.o.v. het buitenland merkwaardig hoge niveau der geboorten". De oorzaak wordt gezocht in "het agrarische karakter van onze samenleving", gericht op de "intimiteit van het huiselijke leven" en een "positieve bereidheid tot het aanvaarden van kinderen wegens hun bijdrage tot levensgeluk". De auteur, prof. dr. J. P. van Rooijen, waagt zich volgens de recensent "na het overwinnen van een zekere innerlijke schroom" aan pogingen om te komen tot een oplossing. "Hier komt het uiterst subtiele vraagstuk der nataliteit ter sprake" en "men kan bewondering hebben voor de kiesheid en doordachtheid waarmee deze problemen worden behandeld". Je moet maar raden waar de heren het over hebben, periodieke onthouding?

Verrassend is een discussie over een mogelijke invoering van de vierdaagse werkweek in de Verenigde Staten, in de verkiezingscampagne aangezwengeld door niemand minder dan de toenmalige vice-president Nixon. Volgens de Amerikaanse vakbonden zou die al in 1958 ingevoerd kunnen zijn, hetgeen iets zegt over het onbegrensde economische optimisme van die jaren. Nog even verderop lijkt een artikel met de titel 'Het ruimtelijk onbehagen' over nu te gaan, want de Randstad kent moeilijkheden als "zeer drukke wegen, moeilijk bereikbare stadskernen en voortdurend uitgroeiende bevolkingsconcentraties. [...] Zal deze Randstad straks nog bewoonbaar (dit woord kreeg articulering van de auteur) zijn met haar grote, stank-uitbrakende industriecomplexen, met haar verkeerscongesties, haar huizenzeeën zonder eind en haar overvolle stranden? Hoeveel gelukkiger is dan de mens wonend in zijn Beukenlaan, waar het geurt en kleurt naar de seizoenen en waar buur en dorpsgenoot vriendelijk groetend passeert". Er volgen dan nog twee voor mij als ruimtelijk econoom geheel nieuwe argumenten voor spreiding van werken en wonen. De auteur maakt zich zorgen om de slechte bodem onder de Randstad en, zo vraagt hij zich af, "ligt deze (..) niet te diep onder de zeespiegel, ternauwernood ontsnapt aan een ramp van onvoorstelbare omvang? En ligt deze agglomeratie met haar havens en basisbedrijven niet angstwekkend geëxposeerd voor de modernste vormen van oorlogsgeweld?"

Het is voor alles nog het ouderwetse taalgebruik dat mij naar die jaren doet verlangen. Het Philip Bloemendaal-gevoel van de beroemde Polygoon-journaals in zwart-wit, die nog tot in de jaren zeventig als voorprogramma in de bioscoop werden vertoond. Als bioscoopexploitant zou ik die onmiddellijk weer gaan draaien. Veel leuker toch dan die sigarettenreclames?

Het zou ons als economen geen kwaad doen om weer iets van die plechtstatige gewichtigheid op ons te nemen. Een onsje meer wetenschappelijkheid en een onsje minder Popie Jopie Pim Fortuyn. Het is misschien zelfs wel een zekere vorm van ook jezelf serieus nemen. Zoals een Engelsman mij ooit op een congres toevertrouwde, vond hij het leukste van Nederlanders "their total lack of selfindulgence". Goed werk verrichten en er meteen bij zeggen dat je ook maar wat doet. Ik weet niet of dat nou wel zo'n goede eigenschap is en voor de esb-auteurs van 1957 geldt deze kwalificatie zeker niet.

Ik weet in ieder geval wat mij te doen staat. Ik ga een vulpen kopen en een vloeiblad. Rommelmarkten moeten nog wel ergens een houten bureau op kunnen leveren. Die lelijke lawaai-pc de deur uit. Pas als een geluidloos model in eikenhouten uitvoering op de markt komt zal ik een heraanstaf overwegen. Voorlopig laat ik mijn secretaresse mijn mails printen, ik wens die in ordelijke mappen te ontvangen en zal haar mijn beantwoording dicteren. De taal zal nog enige oefening vereisen. Ik zal moed dienen te verzamelen want ik weet niet wat ik naar mijn hoofd geslingerd krijg, maar zo meteen bel ik haar op: "Mejuffrouw van der Vleuten, zou U zo goed willen zijn om mij nog van een kopje koffie te voorzien?"

